

Ministerie Economische Zaken
t.a.v. Staatssecretaris M. van Dam
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum : 30 november 2015
Onderwerp : Reactie Motie 30400 VIII, nr. 52 / Groen Onderwijs OCW
Tel. : 070-349 03 02
Contact : saskiagoetgeluk@topsectortu.nl

Geachte heer Van Dam,

Medio november heeft de Tweede Kamer de motie 30400 VIII, nr. 52 (van Van Meenen en Dik-Faber) aangenomen. In deze motie wordt voorgesteld het groene onderwijs te verschuiven van het ministerie van Economische Zaken (EZ) naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

De topteam Agri & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen nemen met grote zorg kennis van deze motie. Deze motie is in onze ogen een niet-gewenste ontwikkeling. Wij verzoeken u dan ook deze motie niet in uitvoering te brengen en leggen u daarbij de volgende overwegingen voor.

Het groene onderwijs is onderdeel van het groene kennissysteem dat zich uitstrekt over de hele plantaardige en dierlijke keten. Belangrijke mondiale thema's als voedselveiligheid en voedselzekerheid, klimaat (energie, water), en ecologie vormen onderdeel in de agenda's van beide topsectoren, met daarin ook een stevige verbinding met de CoE's en CiV's. De kracht van het internationaal bekende groene kennissysteem is de verticale verbondenheid tussen de verschillende onderwijsniveaus (wo, hbo, mbo en praktijkgericht vmbo) en de hechte verankering met het onderzoek en de bedrijfspraktijk. Er is een groeiende belangstelling van studenten voor het groene onderwijs. Die ontwikkeling juichen wij nadrukkelijk toe. Goed gekwalificeerde studenten en toekomstige medewerkers, met een groen DNA, zijn cruciaal voor een doorgaande succesvolle ontwikkeling van onze sectoren die op veel onderdelen wereldmarktleider zijn.

De afgelopen decennia hebben de sectoren Agri & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen zich zeer succesvol ontwikkeld. Na WO II zijn zeer relevante thema's als voedselzekerheid en voedselkwaliteit vooraanstaand ingevuld. De afgelopen twintig jaar zijn ze bovendien uitgegroeid tot een sterke economische sector: hoog innovatief, wereldwijd erkend, goed voor een jaarlijkse export van meer dan 80 miljard euro en daarmee 2^e voedselexporteur van de wereld, goed voor ruim 10% van de banen in de Nederlandse arbeidsmarkt en tot slot cruciaal voor de leefbaarheid van de niet-stedelijke omgeving in Nederland.

Deze ontwikkeling heeft Nederland weten te realiseren door een zeer sterke verbondenheid tussen bedrijfsleven – overheid – kennis/onderwijs. De gouden driehoek is in onze sector uitgevonden en tot wasdom gebracht. Het zit in onze genen!

Juist deze verbondenheid dreigt nu te worden verbroken. Niet omdat ze niet functioneert, maar enkel vanwege budgettaire regels binnen de overheidsfinanciën. Voor het groene onderwijs en kennissysteem moet op de eerste plaats de kwaliteit van het onderwijs staan en de kennisdoorstroming binnen de verschillende onderwijsniveaus en de verbinding met de beroepspraktijk. Die zien we hier niet mee gediend, louter vanwege de budgettaire drijfveren. Overigens zijn wij van mening dat het kabinet de geconstateerde financiële knelpunten in de financiering van het groene onderwijs adequaat dient op te lossen. Het realiseren van een ambitieuze agenda kan alleen indien het groene onderwijs adequaat wordt bekostigd en in ieder geval niet minder dan bij OCW.

In het rapport van ABD-Topconsult wordt geconstateerd dat er ook voorbeelden zijn van sectoren waar vanuit een systeem- en stelselverantwoordelijkheid bij OCW sprake is van een goede verbinding tussen onderwijs en sector. Echter, naar onze mening gaat die constatering voorbij aan belangrijke elementen die een systeemwijziging voor het groene onderwijs door verschuiving naar OCW met zich meebrengen:

- Een stelselwijziging op zich lost het huidige probleem van bekostigingsverschillen niet op.
- Er is op het ministerie van OCW veel minder inhoudelijke kennis aanwezig van het groene kenniscomplex dan traditioneel bij het ministerie van EZ. Natuurlijk zou de bekostigingsvorm geen effect moeten hebben op manier van werken en samenwerking en de kwaliteit van het onderwijs. De praktijk laat zien dat dit wel het geval is: in alle Europese landen waar het groene onderwijs is geïntegreerd in brede universiteiten onder toezicht van ministeries voor wetenschap is de kwaliteit minder ondanks vaak hogere budgetten (zie Duitsland, Frankrijk, UK), en is doorstroming van kennis naar het bedrijfsleven minder.
- Specifiek voor Wageningen UR betekent een verplaatsing dat er een wig wordt geslagen in de huidige samenhang tussen academisch onderwijs (WU) en toegepast onderzoek (DLO).
- Er is sprake van hoge transactiekosten door omzetting van systemen, procedures, etc. Deze omzetting vereist niet alleen een investering van geld en tijd bij de ministeries maar ook bij het groene onderwijs zelf. Geld en tijd die meer rendement opleveren als ze worden geïnvesteerd in onderwijs en innovatie.
- De samenhang binnen het groene onderwijs tussen onderwijs op (v)mbo-hbo-wo niveau en praktijkgericht-toegepast-fundamenteel onderzoek is vele malen complexer dan in de door ABD-Topconsult onderzochte sectoren; daarnaast kent de sector waarvoor het groene onderwijs actief is een grotere mate van complexiteit door zaken als o.m. de ketenoriëntatie, biologisch materiaal en voedselveiligheid.
- Als laatste: de economische topsectoren Agri & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen hebben een ambitieuze agenda. Deze agenda kan alleen tot uitvoering worden gebracht indien het groene onderwijs- en kennissysteem zich ten volle kan richten op de ondersteuning van die agenda en niet wordt afgeleid door technische systeemdiscussies.

De versterking van het groene onderwijs- en kennissysteem dat de afgelopen tien jaar is ingezet, heeft zijn vruchten afgeworpen: Wageningen UR mag zich al vele jaren 'beste universiteit van Nederland' noemen en is wereldwijd de nummer 1 in haar domein, het groene onderwijs kent in de volle breedte een sterk groeiende belangstelling van studenten, specifiek het groene VMBO heeft een belangrijke functie voor een veelheid aan zorgleerlingen die zich herkennen in het persoonlijke karakter van het groene onderwijs en de zorg die er is voor plant, dier en natuur.

De topsectoren Agri & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen hebben als gezegd ambitieuze agenda's gedefinieerd. Ambitieuze om een belangrijke economische en

maatschappelijke sector in Nederland een gezonde toekomst te geven. Ambitieuw ook om in de wereld onze verantwoordelijkheid te nemen als het gaat om het oplossen van één van de grootste uitdagingen van de komende decennia: voldoende en veilig voedsel voor iedereen.

Om de versterking van het groene kennissysteem verder vorm te geven en invulling te geven aan de agenda's van de topsectoren, is het afgelopen jaar gewerkt aan de ontwikkelagenda groen onderwijs in en met de gouden driehoek. Belangrijke ontwikkelingen voor onze sector worden daarin geadresseerd: cross-overs, internationalisering en verdere versterking van de aansluiting onderwijs-bedrijfsleven. Noodzakelijk om de vooraanstaande positie van Nederland wereldwijd op het gebied van land- en tuinbouw, voedsel en natuur verder te versterken.

Juist in die fase is het cruciaal dit succesvolle gouden driehoek team verder te versterken en niet te veranderen. Versterken door de overheidsbijdrage in de gouden driehoek vanuit het ministerie van EZ verder uit te bouwen, versterken in de volle breedte door uitvoering te geven aan de ontwikkelagenda groen onderwijs. Een overgang van het groene onderwijs naar het ministerie van OCW past niet in die strategie en zal de samenwerking onherroepelijk verarmen.

Argumenten genoemd in de motie dat het overige onderwijs bij OCW kan leren van het groene onderwijssysteem worden naar onze mening in de praktijk tot op heden niet onderbouwd, en deze onderbouwing is voor een succesvolle overheveling cruciaal. Als de behoefte om te leren van een succesvol onderwijssysteem gebouwd op een persoonlijke studentgerichte benadering en een sterke verbinding met het bedrijfsleven binnen relatief kleinschalige onderwijsorganisaties er zou zijn, dan had het niet-groene onderwijs en het ministerie van OCW al veel eerder kunnen kijken hoe het groene onderwijs in haar gouden-driehoek verband functioneert. Juist het gegeven dat dat niet is gebeurd, maakt dat wij van mening zijn dat het groene onderwijs in een context van OCW niet die rol zal kunnen spelen in de ontwikkeling van onze sector, die wij als krachtige partner in onze gouden driehoek structuur wel verwachten.

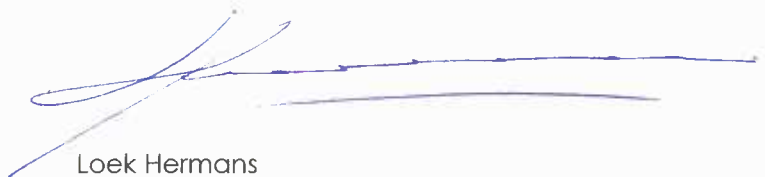
Wij herhalen daarom onze oproep aan het begin van deze brief en doen een dringend beroep op u als bewindspersoon verantwoordelijk voor het groene onderwijs en op het kabinet de motie niet tot uitvoering te brengen. We roepen u op juist energie te steken in de inhoudelijke versterking van de gouden driehoek en realisatie van de financiële randvoorwaarden als in deze brief benoemd.

Wij zien uw reactie met grote belangstelling tegemoet, zijn zeer bereid ons standpunt in een persoonlijk gesprek toe te lichten en een actieve bijdrage te leveren aan uw besluitvormingsproces.

Namens de beide betrokken Topsectoren met vriendelijke groet,

Aalt Dijkhuizen
Boegbeeld Agri & Food

Loek Hermans
Boegbeeld Tuinbouw & Uitgangsmaterialen